HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a zecea)

9 noiembrie 2023 *

„Trimitere preliminară – Spațiul de libertate, securitate și justiție – Returnarea resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală – Directiva 2008/115/CE – Articolul 3 punctul 2 – Noțiunea de «ședere ilegală» – Directiva 2013/32/UE – Solicitant de protecție internațională – Articolul 9 alineatul (1) – Dreptul de a rămâne în statul membru în timpul examinării cererii – Decizie de returnare adoptată înainte de adoptarea deciziei în primă instanță prin care se respinge cererea de protecție internațională”

În cauza C-257/22,

având ca obiect o cerere de decizie preliminară formulată în temeiul articolului 267 TFUE de Krajský soud v Brně (Curtea Regională din Brno, Republica Cehă), prin decizia din 28 februarie 2022, primită de Curte la 14 aprilie 2022, în procedura

CD

împotriva

Ministerstvo vnitra České republiky, Odbor azylové a migrační politiky,

CURTEA (Camera a zecea),

compusă din domnul Z. Csehi, președinte de cameră, domnul E. Regan (raportor), președintele Camerei a cincea, și domnul D. Gratsias, judecător,

avocat general: domnul J. Richard de la Tour,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

– pentru guvernul ceh, de A. Edelmannová, M. Smolek și J. Vláčil, în calitate de agenți;

– pentru Comisia Europeană, de A. Azéma, A. Katsimerou și M. Salyková, în calitate de agenți,

având în vedere decizia de judecare a cauzei fără concluzii, luată după ascultarea avocatului general,

* Limba de procedură: ceha.

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de decizie preliminară privește interpretarea articolului 4 alineatele (2) și (3) și a articolului 5 din Directiva 2008/115/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2008 privind standardele și procedurile comune aplicabile în statele membre pentru returnarea resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală (JO 2008, L 348, p. 98) coroborate cu articolul 2, articolul 4 și articolul 19 alineatul (2) din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între CD, resortisant algerian, pe de o parte, și Ministerstvo vnitra České republiky, odbor azylové a migrační politiky (Ministerul de Interne al Republicii Cehe, Serviciul pentru politica în domeniul azilului și migrației, denumit în continuare „Ministerul de Interne”), pe de altă parte, în legătură cu o decizie de returnare adoptată în privința acestui resortisant de Ředitelství služby cizinecké policie (Direcția serviciului de poliție pentru străini, Republica Cehă, denumită în continuare „Direcția de poliție pentru străini”) (denumită în continuare „decizia de returnare în cauză”).

Cadrul juridic

Dreptul Uniunii

Directiva 2008/115

3 Potrivit considerentelor (9) și (12) ale Directivei 2008/115:

„(9) În conformitate cu [Directiva 2005/85/CE a Consiliului din 1 decembrie 2005 privind standardele minime cu privire la procedurile din statele membre de acordare și retragere a statutului de refugiat (JO 2005, L 326, p. 13, Ediție specială, 19/vol. 7, p. 242)], un resortisant al unei țări terțe care a făcut o cerere de azil într-un stat membru nu ar trebui considerat ca aflându-se în situație de ședere ilegală pe teritoriul statului membru respectiv până la intrarea în vigoare a unei decizii negative cu privire la cerere sau a unei decizii de încetare a dreptului de ședere în calitate de solicitant de azil.

[…]

(12) Ar trebui abordată situația resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală, dar care nu pot face încă obiectul unei îndepărtări. Condițiile de bază de subzistență ale acestora ar trebui definite în conformitate cu legislația națională. Pentru a putea demonstra situația specială în care se află în cazul unor verificări sau controale administrative, acestor persoane ar trebui să li se furnizeze o confirmare scrisă a situației lor. Statele membre ar trebui să dispună de o mare libertate în ceea ce privește forma și formatul confirmării scrise și ar trebui să o poată include în deciziile lor referitoare la returnare adoptate în conformitate cu prezenta directivă.”

4 Articolul 2 din Directiva 2008/115, intitulat „Domeniul de aplicare”, prevede la alineatul (1):

„Prezenta directivă se aplică resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală pe teritoriul unui stat membru.”

5 Articolul 3 din această directivă, intitulat „Definiții”, prevede la punctele 2 și 4:

„În sensul prezentei directive, se aplică următoarele definiții:

[…]

2. «ședere ilegală» înseamnă prezența pe teritoriul unui stat membru a unui resortisant al unei țări terțe care nu îndeplinește sau nu mai îndeplinește condițiile de intrare, astfel cum sunt stabilite la articolul 5 din [Regulamentul (CE) nr. 562/2006 al Parlamentului European și al Consiliului din 15 martie 2006 de instituire a unui Cod comunitar privind regimul de trecere a frontierelor de către persoane (Codul Frontierelor Schengen) (JO 2006, L 105, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 8, p. 5)] sau alte condiții de intrare, ședere sau reședință în acel stat membru.

[…]

4. «decizie de returnare» înseamnă decizia sau orice alt act de natură administrativă sau judiciară prin care șederea unui resortisant al unei țări terțe este stabilită sau declarată ca fiind ilegală și prin care se impune sau se stabilește obligația de returnare.

[…]”

6 Articolul 5 din respectiva directivă, intitulat „Principiul nereturnării, interesul superior al copilului, viața de familie și starea de sănătate”, prevede printre altele că, atunci când pun în aplicare aceeași directivă, statele membre respectă principiul nereturnării.

7 Articolul 6 din Directiva 2008/115, intitulat „Decizia de returnare”, prevede la alineatul (1):

„Statele membre emit o decizie de returnare împotriva oricărui resortisant al unei țări terțe aflat în situație de ședere ilegală pe teritoriul lor, fără a aduce atingere excepțiilor menționate la alineatele (2)-(5).”

Directiva 2013/32/UE

8 Articolul 9 din Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale (JO 2013, L 180, p. 60), intitulat „Dreptul de a rămâne în statul membru în timpul examinării cererii”, prevede la alineatul (1):

„Solicitanților li se permite să rămână în statul membru, numai în scopul procedurii, până la adoptarea unei decizii de către autoritatea decizională în conformitate cu procedurile în primă instanță prevăzute la capitolul III. Prezentul drept de a rămâne în statul membru nu constituie un drept de a primi permis de ședere.”

9 Articolul 36 din Directiva 2013/32, intitulat „Conceptul de țară de origine sigură”, prevede:

„(1) O țară terță desemnată ca țară de origine sigură în conformitate cu prezenta directivă poate fi considerată țară de origine sigură pentru un anumit solicitant, după o examinare individuală a solicitării, numai în cazul în care:

(a) acesta este resortisant al țării respective; sau

(b) acesta este un apatrid și anterior a avut reședința stabilă în țara respectivă

și nu a prezentat motive serioase pentru ca țara să nu fie considerată țară de origine sigură în situația sa personală, ținând cont de condițiile pe care trebuie să la îndeplinească pentru a fi beneficiar de protecție internațională în conformitate cu [Directiva 2011/95/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 decembrie 2011 privind standardele referitoare la condițiile pe care trebuie să le îndeplinească resortisanții țărilor terțe sau apatrizii pentru a putea beneficia de protecție internațională, la un statut uniform pentru refugiați sau pentru persoanele eligibile pentru obținerea de protecție subsidiară și la conținutul protecției acordate (JO 2011, L 337, p. 9)].

(2) Statele membre prevăd în legislația internă noi norme și modalități de aplicare a conceptului de țară de origine sigură.”

10 Articolul 37 din această directivă, intitulat „Desemnarea la nivel național a țărilor terțe considerate țări de origine sigure”, prevede:

„(1) Statele membre pot menține sau adopta dispoziții legislative care le permit, în conformitate cu anexa I, desemnarea la nivel național a țărilor de origine sigure în scopul examinării cererilor de protecție internațională.

(2) Statele membre asigură o reexaminare periodică a situației din țările terțe desemnate ca țări de origine sigure în conformitate cu prezentul articol.

[…]”

Dreptul ceh

11 Articolul 120a alineatul 1 litera b) din zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů (Legea nr. 326/1999 privind șederea străinilor pe teritoriul Republicii Cehe și de modificare a altor legi), în versiunea aplicabilă faptelor din litigiul principal (denumită în continuare „Legea privind șederea străinilor”), prevede:

„În cadrul unei decizii de îndepărtare administrativă în temeiul articolelor 119 și 120, poliția are obligația de a solicita avizul obligatoriu al ministerului cu privire la posibilitatea străinului de a părăsi teritoriul (articolul 179); această regulă nu se aplică

[…]

b) în cazul în care străinul provine dintr-o țară de origine sigură în sensul unei alte dispoziții legale și nu a indicat circumstanțe care să demonstreze că ar putea fi expus unui pericol real în sensul articolului 179.

[…]”

12 Potrivit articolului 179 alineatele 1 și 2 din Legea privind șederea străinilor:

„(1) Îndepărtarea unui străin de pe teritoriu nu este posibilă în cazul în care există o temere legitimă că străinul poate fi expus unui pericol real dacă este returnat în statul al cărui resortisant este sau, în cazul în care este apatrid, în statul ultimei sale reședințe permanente.

(2) În sensul prezentei legi, prin pericol real se înțelege că returnarea încalcă articolul 3 din [Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare «CEDO»)].”

Litigiul principal și întrebarea preliminară

13 La 30 septembrie 2021, reclamantul din litigiul principal, resortisant algerian, s-a prezentat la un centru de cazare pentru resortisanți ai țărilor terțe, unde a depus o cerere de protecție internațională. Întrucât se afla pe teritoriul ceh fără permis de ședere și fără document de călătorie valabil, poliția a inițiat împotriva sa, la 8 octombrie 2021, o procedură de îndepărtare administrativă.

14 În cursul audierii sale, reclamantul din litigiul principal a afirmat că Algeria nu este o țară sigură și că, în special, autoritățile statului nu sunt în măsură să protejeze cetățenii algerieni. El a arătat că este amenințat cu moartea de către familia victimei unui încăierări în cursul căreia a fost martor la o omucidere. El a susținut că, deși o instanță algeriană l-a declarat nevinovat, de teama acestei amenințări, nu se putea întoarce acasă în timpul zilei, ci trebuia să aștepte noaptea pentru a o face.

15 Prin decizia de returnare în cauză, adoptată la 12 octombrie 2021, Direcția de poliție pentru străini a dispus îndepărtarea administrativă a reclamantului din litigiul principal și a stabilit o perioadă de un an în care i s-ar refuza intrarea pe teritoriul statelor membre.

16 Direcția de poliție pentru străini a considerat că nu existau motive care să împiedice îndepărtarea reclamantului din litigiul principal de pe teritoriul ceh, din moment ce nu exista o temere legitimă privind un pericol real în țara de origine, în sensul articolului 179 alineatele 1 și 2 din Legea privind șederea străinilor.

17 În această privință, Direcția de poliție pentru străini a constatat că Algeria figura pe lista țărilor de origine sigure stabilită prin vyhláška č. 328/2015 Sb., kterou se provádí zákon o azylu a zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců (Decretul nr. 328/2015 de punere în aplicare a Legii privind azilul și a Legii nr. 221/2003 privind protecția temporară a străinilor), în versiunea aplicabilă faptelor din litigiul principal (denumit în continuare „Decretul nr. 328/2015”).

18 Întrucât contestația administrativă a reclamantului din litigiul principal împotriva deciziei de returnare în cauză a fost respinsă de Ministerul de Interne prin decizia din 6 decembrie 2021, acest reclamant a sesizat Krajský soud v Brně (Curtea Regională din Brno, Republica Cehă), instanța de trimitere. În fața acesteia din urmă, el susține în special că această decizie se întemeiază pe considerații generale care țin de faptul că Algeria este o țară de origine sigură, în temeiul Decretului nr. 328/2015, deși ar fi trebuit efectuată o apreciere individuală a situației sale.

19 Instanța de trimitere are îndoieli în ceea ce privește întrebarea dacă dreptul Uniunii se opune ca, pentru a aprecia dacă o decizie de returnare adoptată în privința unui resortisant al unei țări terțe încalcă principiul nereturnării, un stat membru să poată, pe de o parte, să aplice, în cadrul sistemului de returnare a resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală, prevăzut de Directiva 2008/115, noțiunea de „țară de origine sigură”, prevăzută la articolul 36 din Directiva 2013/32, și, pe de altă parte, să interpreteze acest principiu al nereturnării ca vizând doar interzicerea relelor tratamente.

20 În ceea ce privește noțiunea de „țară de origine sigură”, instanța de trimitere observă că, deși aceasta nu figurează în Directiva 2008/115, utilizarea sa în cadrul procedurii de returnare conduce la simplificări procedurale pentru poliție, din moment ce aceasta este scutită de obligația de a efectua o evaluare concretă a existenței unui risc de încălcare a principiului nereturnării în țara de destinație în cazul particular al unui resortisant al unei țări terțe returnat. Cu toate acestea, utilizarea noțiunii menționate ar plasa resortisantul unei țări terțe în cauză într-o situație mai dificilă, întrucât ar fi obligat să răstoarne prezumția potrivit căreia țara sa de origine prezintă un caracter sigur.

21 Referitor la principiul nereturnării, instanța de trimitere subliniază că articolul 19 alineatul (2) din cartă și articolul 3 din CEDO, astfel cum a fost interpretat de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, conferă acestui principiu un domeniu de aplicare mai larg decât cel care decurge din articolul 179 alineatul 2 din Legea privind șederea străinilor, care limitează acest domeniu de aplicare la interzicerea relelor tratamente.

22 În plus, instanța de trimitere consideră că Republica Cehă nu și-a îndeplinit obligația care îi revine, în temeiul articolului 37 alineatul (2) din Directiva 2013/32, de a reexamina periodic situația din țările terțe desemnate ca țări de origine sigure în conformitate cu acest articol. Astfel, în opinia instanței, se pune în special problema dacă, la patru ani de la publicarea surselor pe care se întemeia desemnarea Algeriei drept țară de origine sigură și la trei ani după menționarea aceleiași țări în Decretul nr. 328/2015, concluzia referitoare la caracterul sigur al Algeriei rămâne justificată.

23 În aceste condiții, Krajský soud v Brně (Curtea Regională din Brno) a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolul 4 alineatele (2) și (3) și articolul 5 *in fine* din [Directiva 2008/115] coroborate cu articolul 2, articolul 4 și articolul 19 alineatul (2) din [cartă] trebuie interpretate în sensul că, în cadrul aprecierii aspectului dacă o decizie de returnare în temeiul articolului 6 din [Directiva 2008/115] va conduce la o încălcare a principiului nereturnării, se opun aplicării noțiunii de țară de origine sigură în sensul articolelor 36 și 37 din [Directiva 2013/32] în coroborare cu o definiție restrictivă a principiului nereturnării, care acoperă doar interdicția relelor tratamente în sensul articolului 4 din [cartă] și al articolului 3 din [CEDO]?”

Cu privire la întrebarea preliminară

24 Prin intermediul întrebării formulate, instanța de trimitere solicită în esență să se stabilească dacă articolul 4 alineatele (2) și (3) și articolul 5 din Directiva 2008/115 coroborate cu articolul 2, articolul 4 și articolul 19 alineatul (2) din cartă trebuie interpretate în sensul că principiul nereturnării se opune adoptării unei decizii de returnare în privința unui resortisant al unei țări terțe aflat în situație de ședere ilegală pe teritoriul unui stat membru atunci când respectivul

resortisant susține în fața autorităților acestui stat că ar suferi în țara sa de origine amenințări la adresa vieții sale din partea unor particulari și dacă un astfel de stat membru poate recurge la noțiunea de „țară de origine sigură”, în sensul articolelor 36 și 37 din Directiva 2013/32, în vederea aprecierii riscului unei încălcări a acestui principiu în asemenea împrejurări.

25 În observațiile sale scrise, Comisia Europeană a exprimat îndoieli cu privire la admisibilitatea prezentei cereri de decizie preliminară. Ea a arătat în special că pare să reiasă din dosarul național că cererea de protecție internațională nu ar fi fost examinată de autoritățile competente înainte de deschiderea procedurii de îndepărtare, caz în care dispozițiile naționale de transpunere a Directivei 2008/115 nu ar fi trebuit nicidecum să fie aplicate în speță. Comisia a arătat de asemenea că, în cadrul acțiunii introduse împotriva deciziei de returnare în cauză la instanța de trimitere, reclamantul a susținut, printre altele, că o procedură de îndepărtare fusese inițiată în mod eronat împotriva sa, în condițiile în care cererea sa de protecție internațională nu fusese încă examinată.

26 În speță, din decizia de trimitere reiese că, la 30 septembrie 2021, reclamantul din litigiul principal a prezentat o cerere de protecție internațională în Republica Cehă și că, la 12 octombrie 2021, Direcția de poliție pentru străini a adoptat în privința sa decizia de returnare în cauză, însoțită de o interdicție de intrare.

27 În urma a două solicitări de informații ale Curții, din 26 ianuarie și din 1 martie 2023, întemeiate pe articolul 62 alineatul (1) din Regulamentul de procedură al Curții, instanța de trimitere a confirmat printre altele că, pe de o parte, prin decizia din 25 noiembrie 2021, Ministerul de Interne a respins cererea de protecție internațională a reclamantului din litigiul principal și că, pe de altă parte, în cadrul acțiunii introduse în fața sa împotriva deciziei de returnare în cauză, respectivul reclamant a susținut în special că, având în vedere cererea sa de protecție internațională, nu ar fi trebuit să facă obiectul unei proceduri de îndepărtare.

28 În această privință trebuie amintit că, potrivit unei jurisprudențe constante, întrebările referitoare la interpretarea dreptului Uniunii adresate de instanța națională în cadrul normativ și factual pe care îl definește sub propria răspundere și a cărui exactitate Curtea nu are competența să o verifice beneficiază de o prezumție de pertinență. Respingerea de către Curte a unei cereri adresate de o instanță națională este posibilă, printre altele, numai dacă este evident că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal ori atunci când problema este de natură ipotetică (Hotărârea din 12 ianuarie 2023, Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság, C-132/21, EU:C:2023:2, punctul 24 și jurisprudența citată).

29 Or, în speță, o decizie de returnare a fost adoptată de Direcția de poliție pentru străini în privința reclamantului din litigiul principal. În plus, instanța de trimitere este sesizată cu un litigiu al cărui obiect este legalitatea acestei decizii, iar întrebarea adresată privește interpretarea unor dispoziții ale Directivei 2008/115 și ale Directivei 2013/32 care sunt relevante din perspectiva motivelor de nelegalitate ale deciziei menționate care sunt, potrivit deciziei de trimitere, invocate de reclamantul din litigiul principal. Așadar, nu rezultă în mod vădit din dosarul prezentat Curții că interpretarea solicitată a dreptului Uniunii nu are nicio legătură cu realitatea sau cu obiectul litigiului principal ori că problema ridicată de instanța de trimitere este de natură ipotetică.

30 În consecință, contrar celor sugerate de Comisie, întrebarea adresată nu este inadmisibilă.

31 Cu toate acestea, potrivit unei jurisprudențe constante, în cadrul procedurii de cooperare între instanțele naționale și Curte instituite la articolul 267 TFUE, revine Curții sarcina să furnizeze instanței naționale toate elementele de interpretare a dreptului Uniunii care îi pot fi utile pentru soluționarea cauzei cu care este sesizată, indiferent dacă instanța de trimitere s-a referit sau nu la acestea în enunțul întrebării sale (Hotărârea din 21 septembrie 2017, Aviva, C-605/15, EU:C:2017:718, punctul 21 și jurisprudența citată).

32 În speță, în conformitate cu această jurisprudență, trebuie să se abordeze în prealabil problema aplicabilității înseși a Directivei 2008/115 în împrejurări precum cele în discuție în litigiul principal, în care decizia de returnare este adoptată înainte de adoptarea în primă instanță a deciziei de respingere a cererii de protecție internațională.

33 De la bun început, este necesar să se arate că ordinul de părăsire a teritoriului în discuție în litigiul principal constituie o „decizie de returnare” în sensul articolului 3 punctul 4 din Directiva 2008/115, și anume o decizie sau un act de natură administrativă sau judiciară prin care șederea unui resortisant al unei țări terțe este declarată ca fiind ilegală și prin care se impune sau se stabilește obligația de returnare.

34 Potrivit articolului 2 alineatul (1) din Directiva 2008/115, aceasta se aplică resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală pe teritoriul unui stat membru. În ceea ce privește în special deciziile de returnare, articolul 6 alineatul (1) din această directivă prevede că statele membre emit, în principiu, o astfel de decizie împotriva oricărui resortisant al unei țări terțe aflat în situație de ședere ilegală pe teritoriul lor.

35 Pentru a stabili dacă o decizie de returnare poate fi adoptată în privința unui resortisant al unei țări terțe în perioada cuprinsă între prezentarea de către acesta a unei cereri de protecție internațională și adoptarea deciziei în primă instanță prin care se statuează cu privire la această cerere, trebuie, prin urmare, să se examineze dacă un asemenea resortisant se află în această perioadă în situație de ședere ilegală, în sensul Directivei 2008/115 (a se vedea prin analogie Hotărârea din 19 iunie 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punctul 38).

36 În această privință, rezultă din definiția noțiunii de „ședere ilegală”, care figurează la articolul 3 punctul 2 din această directivă, că orice resortisant al unei țări terțe care este prezent pe teritoriul unui stat membru fără să îndeplinească condițiile de intrare, de ședere sau de reședință în acesta se află, în virtutea acestui unic fapt, în situație de ședere ilegală (Hotărârea din 19 iunie 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punctul 39 și jurisprudența citată).

37 Cu toate acestea, conform articolului 9 alineatul (1) din Directiva 2013/32, unui solicitant de protecție internațională i se permite să rămână pe teritoriul statului membru în care a prezentat această cerere doar în scopul procedurii până la adoptarea deciziei în primă instanță prin care se respinge cererea menționată. Deși acest drept de a rămâne pe teritoriul amintit nu constituie, potrivit modului expres de redactare a acestei dispoziții, un drept de a primi permis de ședere, reiese însă, în special din considerentul (9) al Directivei 2008/115, că respectivul drept se opune ca șederea unui solicitant de protecție internațională să fie calificată drept „ilegală”, în sensul acestei directive, în perioada cuprinsă între introducerea cererii sale de protecție internațională și adoptarea deciziei în primă instanță prin care se statuează cu privire la aceasta [a se vedea în acest sens Hotărârea din 16 noiembrie 2021, Comisia/Ungaria (Incriminarea sprijinului acordat solicitanților de azil), C-821/19, EU:C:2021:930, punctul 137 și jurisprudența citată].

38 După cum rezultă fără ambiguitate din modul de redactare a articolului 9 alineatul (1) din Directiva 2013/32, dreptul solicitantului de protecție internațională de a rămâne în statul membru în care a prezentat această cerere, prevăzut de această dispoziție, încetează odată cu adoptarea de către autoritățile competente ale statului membru amintit a deciziei în primă instanță prin care se respinge cererea menționată. În lipsa unui drept de ședere sau a unui permis de ședere acordat acestui solicitant pe alt temei juridic, în special în temeiul articolului 6 alineatul (4) din Directiva 2008/115, care să îi permită solicitantului căruia i s-a respins cererea să îndeplinească condițiile de intrare, de ședere sau de reședință în statul membru în cauză, această decizie de respingere are drept consecință faptul că, din momentul adoptării sale, solicitantul respectiv nu mai îndeplinește aceste condiții, astfel încât șederea sa devine ilegală (a se vedea prin analogie Hotărârea din 19 iunie 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punctul 41).

39 În consecință, dat fiind că, în perioada cuprinsă între depunerea cererii de protecție internațională și adoptarea deciziei în primă instanță prin care se statuează cu privire la aceasta, existența unei permisiuni de a rămâne pe teritoriu exclude ilegalitatea șederii solicitantului și, prin urmare, aplicarea Directivei 2008/115 în privința sa, o decizie de returnare care să îl privească nu poate fi adoptată în această perioadă (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 iunie 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punctele 46, 58 și 59).

40 În schimb, din momentul respingerii cererii de protecție internațională sau în mod cumulativ cu aceasta într-un singur act administrativ, o decizie de returnare poate în principiu să fie adoptată împotriva persoanei interesate (Hotărârea din 19 iunie 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punctul 59).

41 În aceste condiții, nu se poate deduce din considerațiile prezentate la punctele 33-40 din prezenta hotărâre că, în ipoteza în care decizia de returnare are ca obiect îndepărtarea unui resortisant al unei țări terțe din cauza caracterului ilegal al șederii sale anterior cererii sale de protecție internațională, această împrejurare ar justifica posibilitatea ca autoritatea competentă a statului membru sesizat de acest resortisant al unei țări terțe cu o cerere de protecție internațională să adopte o asemenea decizie de returnare după introducerea cererii respective, dar înainte de a se fi statuat în primă instanță cu privire la aceasta.

42 Desigur, astfel cum Curtea a statuat deja, reiese din considerentul (12) al Directivei 2008/115 că aceasta își găsește aplicarea în cazul resortisanților unei țări terțe cărora, deși se află în situație de ședere ilegală, li se permite să rămână în mod legal pe teritoriul statului membru în cauză, în măsura în care nu pot face încă obiectul unei îndepărtări. Cu toate acestea, după cum rezultă din cuprinsul punctului 37 din prezenta hotărâre, articolul 9 alineatul (1) din Directiva 2013/32, citit în lumina considerentului (9) al Directivei 2008/115, trebuie interpretat în sensul că dreptul solicitantului de protecție internațională de a rămâne pe teritoriul statului membru în cauză în perioada cuprinsă între depunerea cererii sale și adoptarea deciziei în primă instanță prin care se statuează cu privire la aceasta se opune ca în această perioadă șederea persoanei interesate să fie calificată drept „ilegală” în sensul Directivei 2008/115 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 19 iunie 2018, Gnandi, C-181/16, EU:C:2018:465, punctele 46 și 47). În această privință este lipsit de relevanță faptul că decizia de returnare se referă la perioada în care acest solicitant se afla în situație de ședere ilegală pe teritoriul statului membru în cauză, anterior depunerii cererii sale de protecție internațională.

43 Având în vedere considerațiile expuse la punctele 33-42 din prezenta hotărâre, nu este necesar să se răspundă la întrebarea adresată de instanța de trimitere dacă dispozițiile dreptului Uniunii, în special cele ale Directivei 2008/115, menționate la punctul 24 din prezenta hotărâre, se opun

adoptării unei decizii de returnare în privința unui resortisant al unei țări terțe aflat în situație de ședere ilegală pe teritoriul unui stat membru, în împrejurările descrise la același punct din prezenta hotărâre, și dacă acest stat membru poate recurge la noțiunea de „țară de origine sigură”, în sensul articolelor 36 și 37 din Directiva 2013/32, în vederea aprecierii riscului unei încălcări a principiului nereturnării în cazul adoptării unei asemenea decizii.

44 Având în vedere ansamblul considerațiilor care precedă, trebuie să se răspundă la cererea de decizie preliminară că articolul 2 alineatul (1) și articolul 3 punctul 2 din Directiva 2008/115, citite în lumina considerentului (9) al acestei directive și coroborate cu articolul 9 alineatul (1) din Directiva 2013/32, trebuie interpretate în sensul că se opun adoptării unei decizii de returnare, în temeiul articolului 6 alineatul (1) din Directiva 2008/115, cu privire la un resortisant al unei țări terțe după depunerea de către acesta a unei cereri de protecție internațională, dar înainte de a se fi statuat în primă instanță asupra cererii respective, iar aceasta indiferent de perioada de ședere vizată în decizia de returnare amintită.

Cu privire la cheltuielile de judecată

45 Întrucât, în privința părților din litigiul principal, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a zecea) declară:

Articolul 2 alineatul (1) și articolul 3 punctul 2 din Directiva 2008/115/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 16 decembrie 2008 privind standardele și procedurile comune aplicabile în statele membre pentru returnarea resortisanților țărilor terțe aflați în situație de ședere ilegală, citite în lumina considerentului (9) al acestei directive și coroborat cu articolul 9 alineatul (1) din Directiva 2013/32/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 iunie 2013 privind procedurile comune de acordare și retragere a protecției internaționale,

trebuie interpretate în sensul că

se opun adoptării unei decizii de returnare, în temeiul articolului 6 alineatul (1) din Directiva 2008/115, cu privire la un resortisant al unei țări terțe după depunerea de către acesta a unei cereri de protecție internațională, dar înainte de a se fi statuat în primă instanță asupra cererii respective, iar aceasta indiferent de perioada de ședere vizată în decizia de returnare amintită.

Semnături